

De Saambinder

Kerkelijk weekblad van de Gereformeerde Gemeenten

donderdag 12 juni 2008

MEDITATIE

Verlossing uit genade

De apostel mag door Gods genade een getrouwe getuige zijn van het werk des Heeren. Het werk des Heeren, wat zo groot is, dat het niet is uit te drukken.

Als het over dat werk des Heeren gaat, wordt wel gezegd: dat heeft geen oog gezien, geen oor gehoord, maar dat heeft God bereid in de harten van die Hem vrezende. Dat is ook waar. De Schrift zegt: de natuurlijke mens verstaat niet de dingen die des Geestes zijn, dat kan ook niet, want zij moeten geestelijk onderscheiden worden. Daarin komt nu de diepte van de zondeval uit, dat wij met onze kinderen in zonden ontvingen en geboren worden. En waardoor wij allen in de geestelijke dood liggen. O, zien wij daarop en op wat wij geweest zijn, dan moet gezegd: Heere, wat heeft U bewogen om naar zulk een geslacht om te zien. De apostel laat dat ook duidelijk uitkomen in dit hoofdstuk. Hij zegt hoe het is, en laat dan ook geen mogelijkheid open om een andere weg te gaan. Heel duidelijk

Maar God...

Efeze 2 : 4a

tekent hij de mens in zijn verloren staat voor God. Daarop ziende, wat is dan de mens?

Als wij gezond zijn, jong zijn, dan denken wij heel wat aan te kunnen, doch er behoeft maar iets te gebeuren en wij zijn niets meer. De mens is in alles van God afhankelijk en tot hinken en zinken gereed. Wanneer wij dan op de mens zien, is er geen verwachting ten goede. Doch zie, waar nu van de mens uit geen verwachting is, daar heeft God, die God, die wij verlaten hebben, een weg tot nieuw en eeuwig leven geopend. De dichter zingt daarvan: "Hij heeft gedacht aan Zijn genade". Daarin ligt het leven en de zaligheid. Dat ligt in de grote daden des Heeren. Ja, daden als Gods grote daan, treft men nergens elders aan. Dat heeft de apostel zelf ook ondervonden. Ook Paulus dacht het tegen God vol te kunnen houden. Hij dacht met God te kunnen

strijden. Doch hij heeft het voor God moeten en mogen verliezen. Het "Maar God" is in zijn leven volle werkelijkheid geworden. Daar is deze leeuw tot een lam geworden. Wij lezen, hoe hij biddend worstelde in Damascus. Wij lezen, dat de Heere al zijn vragen en zoeken heeft willen horen.

U vraagt misschien wel: maar Saulus heeft als farizeeër toch wel gebeden? Dat zal hij zeker gedaan hebben, gebeden op de hoeken van de straten om van de mensen gezien te worden. Wij weten niet zeker of Saulus dit gedaan heeft; wel weten wij, dat dit de gewoonte van de farizeeën was. Ook weten wij, dat Saulus een ijveraar van de wet was. Het is dus goed mogelijk, dat hij zo als farizeeër geleefd heeft. En nu in Damascus, daar bidt Saulus. Zo heeft hij nog nooit gebeden. Als een ellendige, hulpeloze zondaar vraagt hij om het behoud van zijn arme ziel. En dat is nu vrucht van het "Maar God". God heeft Paulus liefgehad, al voor dat hij geboren was. Ja, liefgehad met een eeuwige liefde. En die eeuwige liefde, die is nu in het hart van Saulus uitgestort. "Maar God", ja God betoonde in het leven van Saulus dat Hij regeert. Die grote en heilige God heeft in Zijn verkiezende genade een pijl in het hart van Saulus geschoten en daardoor is hij neergeveld. Die pijl was gedoopt in de fontein van Gods genade, in Jezus Christus. Was gedoopt in de eeuwige liefde Gods en heeft doel getroffen in het hart van Saulus. Ja, Gods werken zijn gericht. God werkt altijd naar een doel. Dat doel is de verheerlijking van Zijn Naam, het is ook de zaligheid van de zondaar. Zie, daar ligt Saulus nu in Damascus. Ja, hij weet het nu, hij is uitgewerkt, uitgeschakeld, hij mag het zeggen: "Maar God!" En dat is steeds dieper doorgedrongen in zijn leven. Het heeft zoveel plaats in zijn leven gekregen, dat het aan het einde van zijn leven in een rijke belijdenis mag worden doorgegeven. En dat zal

Inhoud

86e jaargang

Nr. 37

- 1 Verlossing uit genade
- 2 Bijbelstudie: Abraham in Gerar (4)
- 3 Zo wil ik het
- 5 Lessen uit de kerkgeschiedenis: Verlichtende vlammen
- 6 Geldwerving (1)
- 7 De vrije wil (2)
- 8 Boekaankondigingen
- 9 Boekennieuws
- 9 Kerknieuws
- 10 Berichten
- 11 Kerkdiensten

straks door Gods genade eeuwig beleden mogen worden. Daar zal het "Maar God" tot in alle eeuwigheid op de lippen zijn, in het door U, door U

alleen, om het eeuwig welbehagen. Is dat ook uw leven, uw toekomst?

Bodegraven,

ds. A. Bac

BIJBELSTUDIE

4

Abraham in Gerar

Genesis 20

Een heidense koning, die niet zwijgen kon

Abimelech had de Heere ontmoet. Dat is een bijzonder gebeuren. Hij kon er dan ook niet over zwijgen. We lezen dan ook in vers 8 dat hij al zijn knechten bij elkaar riep en hen alles vertelde, wat de Heere in de droom tot hem gesproken had.

Hoeveel van Gods kinderen worden door deze heidense koning niet beschaamd gemaakt? Hebt u in uw leven de Heere ontmoet, nee, niet op de manier van Abimelech, maar door Zijn Woord en Geest? Hoe lang is dat geleden? Kunt u erover zwijgen? Abimelech kon dat niet. Terwijl Gods kinderen zo vaak zwijgen. Maar dit is zeker, als het hart vol is, dan loopt de mond over.

Een godvrezende Abraham, die aangeklaagd werd

Daarna riep Abimelech Abraham tot zich. Hij moest Abraham aanklagen:

"Wat hebt gij ons gedaan, en wat heb ik aan u gezondigd, dat gij over mij en over mijn koninkrijk een grote zonde gebracht hebt? Gij hebt daden met mij gedaan, die niet zouden gedaan worden" (vers 9). Abimelech voegde eraan toe: "Wat hebt gij gezien, dat gij deze zaak gedaan hebt?" (vers 10). Was dat niet beschamend voor Abraham? En Abimelech had niets teveel gezegd. Hij had ook kunnen zeggen: "Abraham, is dat nu uw godsdienst? Een godsdienst van leugen en bedrog?" Abraham had door zijn leugen redenen gegeven dat de Naam des Heeren gelasterd zou worden. Verschrikkelijk als kinderen van God de wereld redenen geven om hun trouwe Heere te lasteren. Want denk erom dat de wereld op kerkmensen let. En denk er vooral om, dat de wereld op Gods kinderen let. Hoe is ons leven? Wat ziet de wereld van ons? Zijn er nog onder ons bij wie het leven als een open brief vol van Gods genade is?

Abimelech zei tot Abraham: "Gij hebt over ons een grote zonde gebracht." Wat is het erg als een heiden dit moet zeggen van een kind van God. Het is opvallend dat Abimelech overspel een grote zonde noemde. Want om die zonde ging het. Bijna had hij overspel gepleegd met Sara. Matthew Henry merkt hier op dat zelfs het licht van de natuur ons leert, dat overspel een grote zonde is. Ik denk hier ook aan dat oorlogshoofd op Papua, die tegen ons zei dat men voordat het Evangelie in de vallei van Langda kwam, niets anders deed dan roven, moorden en overspel. "Wij wisten dat het niet goed was, maar we deden het toch", zo zei hij. Dus zonder het licht van Gods Woord wisten ze al, dat overspel zonde is. Ook die heidense koning Abimelech wist dat. Paulus zegt in Romeinen 1:32, dat de heidenen het recht Gods weten. Daarvan merken de kanttekeningen op: "Dat is, daar hun een onderscheid tussen goed en kwaad van God in de natuur is ingeplant" (Rom.2:14,15). Dus de Heere heeft in de natuur van de mens, na de zondeval, een besef van goed en kwaad overgelaten, ook al is dat besef verbasterd en verduisterd door de zonde. Als we dat bedenken, wat zijn we dan ver weg in onze ontkerstende samenleving, waarin alles mag en alles kan. Wenen we erover? Is het ons tot schuld? Of zijn we eraan gewend geraakt? Hoever zijn we mischien al meegesleurd?

Een aangeklaagde, die zich verontschuldigde

Wat was Abrahams reactie op de

De Saambinder

Kerkelijk weekblad van de Gereformeerde Gemeenten

Uitgave ten bate van de Emerituskas.

Hoofdredacteur:
ds. A. Moerkerken.

Bijdragen van medewerkers aan:
ds. A. Moerkerken, Händelstraat 1,
2901 JC Capelle aan den IJssel,
tel. 010-4472388, fax 010-4472263
e-mail: moerkerken@kliksafe.nl

Redacteur: ds. G.J. van Aalst.

Boeken ter recensie en meditaties aan:
ds. G.J. van Aalst, Molendijk 136,
3286 BK Klaaswaal
tel. 0186-576990, fax 0186-575105

Kerknieuws (m.u.v. beroepingswerk) en berichten aan:

redactie-secretaris: J.J. Verhage
Kloosplantsoen 131, 2985 SC Ridderkerk,
tel. 0180-420865, fax 0180-423583
E-mail: jj.verhage@kliksafe.nl

Aanlevertijd:

Uiterlijk **woensdag 17.00 uur** vóór de datum van verschijning van De Saambinder in de daarop volgende week.

Opgaven kerkdiensten en beroepingswerk aan:
Kerkelijk bureau Geref. Gemeenten,
postbus 608, 3440 AP Woerden,
tel. 0348-489900, fax 0348-483599,
e-mail: kbgg@cbgg.nl

Advertenties en familieberichten aan:
Administratie van De Saambinder:
J. Honkoop, Jan Willem Frisohof 53,
2517 LA's-Gravenhage,
tel. 070-3514465, fax 070-3512718,
e-mail: saambinder-adv@kliksafe.nl
Postbankno. 256686 t.n.v. de administratie van De Saambinder.

Advertenties € 0,70 per mm.
Familieberichten € 0,40 per mm.
Deze prijzen zijn excl. 19% btw.

Advertenties dienen **uiterlijk donderdag** in het bezit van de administratie te zijn.
Rouwadvertenties **uiterlijk maandagmorgen 9 uur**.

Abonnementenadministratie
Adreswijzigingen enz. aan:
Kerkelijk bureau Geref. Gemeenten,
postbus 608, 3440 AP Woerden,
tel. 0348-489900, fax 0348-483599,
e-mail: kbgg@cbgg.nl

Betalingen abonnementsgelden:
Postbanknr. 64327 t.n.v. De Saambinder-
abbonementen te Woerden.

Abonnementsprijzen (bij vooruitbetaling):
voor Nederland: € 11,50 per halfjaar
(te betalen per 1 april en 1 oktober);
voor het buitenland:
€ 23,- per jaar + extra portiekosten.
Canada \$ 110,-; USA \$ 110,-.

Correspondentie-adres
Noord-Amerika:
Mr. Clarence Bleeker
1233 Leffingwell Av, N.E.,
Grand Rapids, Michigan,
U.S.A. 49505.

De redactie kan niet aansprakelijk worden gesteld voor de inhoud van: de advertenties en de (recensies van de) aangekondigde boeken.

woorden van Abimelech? U leest het in vers 11 – 13. Abraham verdedigde zich door te zeggen dat hij bang was dat men hem zou doden vanwege zijn huisvrouw, omdat de vreze des Heeren daar niet was. Daarbij maakte hij aan Abimelech duidelijk dat Sara zijn halfzuster was. Matthew Henry spreekt over een armzalige verontschuldiging. Allereerst waren de woorden van Abraham huichelachtig en hoogmoedig; hij had op zijn eigen zonde moeten wijzen. Vervolgens was zijn houding ook liefdeloos, omdat hij de heidenen eraan waagde door hen te laten zondigen. Toch blijkt wel uit zijn woorden dat hij er diep van overtuigd was, dat de vreze des Heeren bewaart voor de zonde. Aan het eind gaf Abraham echter wel toe dat hij tegen Sara gezegd had, dat zij zeggen moest dat Abraham haar broeder was. Hij deelde aan Abimelech mee dat God het was, Die hem het huis van zijn vader had doen verlaten. Aan het eind van zijn woorden klonk het daarom toch door Wie de Heere is, wat de Heere in zijn leven gedaan had, en wie hij daartegenover geweest was. Men zou zeggen, daar begon Abraham op de goede plaats te komen. Als we zien Wie de Heere geweest is tegenover zo'n onverbetterlijk mens, dan maakt dat de zonde zo bitter. Weten wij dat ook in ons leven?

Allereerst waren de woorden van Abraham huichelachtig en hoogmoedig; hij had op zijn eigen zonde moeten wijzen. Vervolgens was zijn houding ook liefdeloos, omdat hij de heidenen eraan waagde door hen te laten zondigen.

Een heidense koning, die het uiteindelijk toch goed maakt met een aangeklaagde

Wat blijkt dan uit deze geschiedenis het verschrikkelijke van de zonde. Hebben we dat ooit gezien in ons leven? Dan zullen we ook niet meer zo makkelijk zeggen dat Gods kinderen allerlei zonden nooit zullen doen. Ons hart ligt overal voor open. Ook het hart van een kind van God. Laten we toch bang zijn voor ons eigen hart. Vraag of de Heere u het gewicht van de zonde wil doen voelen, voor het eerst of opnieuw. Vraag of Zijn Geest u leiden mag tot Christus. In Hem is vergeving. Maar dan wordt het ook het verlan-

gen: "O Zoon, maak ons Uw beeld gelijk."

Tenslotte, wat heeft Abimelech het goed gemaakt met Abraham. Hij komt hier over als een sympathiek mens, ook al was hij een heidense koning en een absoluut vorst. Hij gaf Abraham rijke geschenken (vers 14). Hij probeerde hem over te halen om in zijn land te blijven (vers 15). Omdat hij een profeet was? Om Abrahams gebed? De Heere weet wat in het hart van Abimelech is omgegaan. "En tot Sara zeide hij: Zie, ik heb uw broeder duizend zilverlingen gegeven; zie, hij zij u een deksel der ogen, allen die met u zijn, ja, bij allen, en wees geleerd" (vers 16). Er zijn verschillende verklaringen van deze woorden tot Sara. Laten we luisteren naar Matthew Henry: Abraham "moet haar tot een deksel der ogen wezen, dat is: zij moet naar geen andere man zien, noch begeren door een andere man gezien te worden. Echtgenoten moeten elkaar tot deksel der ogen zijn. Het huwelijksverbond is een verbond met de ogen, Job 31:1." De kanteekeningen merken hier op dat Abimelech met deze woorden tot Sara haar opwekte haar aangezicht te dekken, tot een teken dat zij getrouwd was. Met de woorden "wees geleerd" wilde

hij tot haar zeggen: "Wees gewaarschuwd."

Een God, Die een schuldige niet verstootte

Na de woorden van Abimelech werd deze met zijn huisvrouw en zijn dienstmaagden genezen van hun kwaal. Hun gesloten baarmoeders werden door de Heere weer geopend. Zo heeft de Heere, ondanks zijn zonde, het geloof van Abraham willen bevestigen door dit wonder op het gebed. Wat een nederbuigende goedheid Gods voor alles verbeurd hebbende zondaren. Dat zal altijd weer het wonder zijn in het leven van Gods kinderen.

Het blijkt uit deze geschiedenis dat niets de komst van Christus uit Abraham kon tegenhouden. Want daar ging het hier uiteindelijk om. De Heere baande, dwars door alles heen, de weg naar de komst van Zijn Zoon. Zo doet Hij het ook in zondaarsherten. Laat u dat tot bemoediging zijn als u niet weet hoe u ooit tot Christus komen moet. Wat een wonder toch, dat Hij Zelf die weg baant in het leven van verloren zondaren.

(wordt vervolgd)

Zeist,

ds. J.J. van Eckveld

Zo wil ik het

Merkwaardige titel denkt u mogelijk. 'Zo wil ik het' past als uitspraak niet zo bij ons kerkelijk leven. We hebben niets te willen. We moeten door genade leren buigen onder Gods wil voor de tijd en eeuwigheid. We hebben nodig te leren bidden 'Uw wil geschiede'.

De identiteitscommissie van de Stichting Gereformeerde Zorgcentra Zuid-Holland (SGZZH) gaf echter met het deputaatschap Diaconale Maatschappelijke Zorg een brochure uit met de titel: *Zó wil ik het*, als mijn sterven daar is. De ondertitel luidt: *Handreiking voor het regelen van mijn begrafenis*. Niet bepaald een onderwerp waar we makkelijk over nadenken, laat staan spreken. We brengen ook daar mee in de praktijk, dat we de dag van onze dood verre van ons stellen.

De aanleiding voor de uitgave

In de verzorgingshuizen uitgaande van de SGZZH wordt men regelmatig geconfronteerd met bewoners die niets voor hun begrafenis hebben geregeld.

De kinderen of andere familie moeten dat dan regelen. In het verleden was dat niet zo'n probleem; ieder dacht ongeveer hetzelfde. We leefden in Nederland nog onder het beslag van Gods Woord. Een begrafenis zonder rouwdienst was ondenkbaar. De omstandigheden zijn echter veranderd.

Veel kinderen van kerkelijke ouders keren de kerk de rug toe. Ze hebben mogelijk in hun jonge jaren binnen de kerkelijke gemeente een rouwdienst meegemaakt met aansluitend een begrafenis. Daarna hebben ze uitsluitend nog begrafenis, cre-

maties van mensen in hun omgeving bijgewoond buiten de kerk.

Velen van ons zullen er geen voorstelling van hebben wat er bij zulke plechtigheden gebeurt. Zo wordt de favoriete muziek van de overledene gedraaid en/of van de familie. Iets van Liesbeth List bij voorbeeld, wat ik dreigde te moeten meemaken. Daarna zouden bij het graf duiven losgelaten worden.... Ieder geslacht doet een stukje ter herinnering aan vader/moeder, oma/opa. Zo krijgt een rouwplechtigheid soms iets van een bruiloft of iets dergelijks.

De kinderen die aan zulke rouwplechtigheden zijn gewend, moeten nu de begrafenis van hun kerkelijke ouder regelen. U begrijpt wel, dat men dan zelf naar de gewoonte van de wereld waarin men leeft aan het werk gaat. Eigen muziek, eigen stukjes, enz.

En dan is daar in eens die zuster van het verzorgingshuis die begint over de dominee, de kerk. Met tegenzin wordt de kerk soms gebeld. De Bijbel kan ook nog wel een plaats krijgen op de begrafenis, maar dan wel binnen de setting zoals de familie dat wil, met de boodschap die de familie wenst. Wil de kerk dat niet dan zijn ze hard, weinig meelevend, respectloos, enz. Soms wordt de kerk helemaal niet geïnformeerd over het overlijden van een gemeentelid.

Op de vraag of de overledene ooit met de kinderen gesproken heeft over hoe de begrafenis moet plaatsvinden, wordt vaak ontkennend geantwoord. Een gesprek van de verzorgende met de familie, van de ouderling of predikant met de familie is in deze situatie zeker zinvol. Er kan gevraagd worden om het uit respect voor vader/moeder te doen in de lijn van het leven van hun ouder. Gelukkig vindt dit advies nog regelmatig gehoor. Er zijn ook kinderen die vreemd zijn van de kerk die niet anders wensen uit respect voor de ouders.

Het aantal situaties waarvan men in de tehuizen echter zegt: 'zo had de overledene het niet gewild', neemt echter toe. Ook vanuit de kerkenraad moet dat steeds meer worden geconstateerd. Er zijn situaties waar je achteraf zegt hoe erg het ook is, hier hadden we niet bij willen zijn. Het is zelfs gebeurd in één van onze gemeenten dat een moeder en weduwe in alle stilte begraven was door haar onkerkelijke kinderen zonder dat de kerkenraad ergens van wist.... Deze situatie maakt de uitgave 'Zo wil ik het als

mijn sterven daar is' daarom echt noodzakelijk.

Wat kunt u met de uitgave?

De uitgave stelt de vragen aan de orde die na het overlijden beantwoord moeten worden om te komen tot de begrafenis. In de brochure van 22 bladzijden is ruimte vrijgelaten om de antwoorden op de vragen te vermelden. Het is niet verplicht om bij iedere vraag een antwoord te geven. Het gaat in de antwoorden om de wilsbeschikking van de overledene die men tijdens het leven heeft gegeven. Vragen als: wie moet geïnformeerd worden bij mijn overlijden, de inhoud van de rouwbrief, hoe moeten de condoleance en de rouwdienst vorm krijgen enz. komen aan de orde. Onder de te informeren adressen wordt duidelijk aandacht gevraagd voor de kerk. Ook de plaats van de naam des Heeren in de aankondiging krijgt aandacht.

In de Bijbel vinden we echter voorbeelden dat deze zaken wel degelijk worden geregeld tijdens het leven. Abraham koopt een graf voor Sara waar hij ook zelf in begraven kan worden (Gen. 23).

Allemaal zaken die je als man met je vrouw moet hebben besproken tijdens het leven, als ouders met je kinderen. Te vrezen is echter dat dit weinig gebeurt. De invulling van de antwoorden is een goede aanleiding om één en ander te overdenken en te bespreken. Er zijn vragen die u niet hoeft te beantwoorden. Er zijn zaken waarover u geen wilsbeschikking hoeft na te laten. Het hoeft niet zo gedetailleerd als in deze brochure staat. U mag een predikant niet voor schrijven waarover hij moet spreken tijdens de rouwdienst. Ten aanzien van orgelspel en zingen van Psalmen moet u zich aansluiten bij de kerkelijke gewoonte ter plaatse. Mocht het de gewoonte zijn dat er wordt gezongen, laat de predikant vrij in de keuze, zodat gezongen wordt wat aansluit bij Gods Woord en de omstandigheden. Ditzelfde geldt voor in- en uitleidend orgelspel.

Als u zaken over uw begrafenis vastlegt met behulp van deze brochure of op een andere wijze, informeer uw familie daarover en de kerkenraad.

Het is in deze tijd dringend gewenst, dat bij bezoek aan ouderen gesproken wordt over de noodzaak van het regelen van de zaken rond de begrafenis. Dit is zeker gewenst als er geen kerkelijk meelevende familie is. Weet men niet hoe men dit moet doen dan kan de kerkenraad door het uitreiken van deze brochure op gevoelvulde wijze gemeenteleden behulpzaam zijn.

Is deze uitgave wel Bijbels verantwoord?

Mag ik Bijbels gezien de zaken ten aanzien van je begrafenis wel regelen? Maak je je dan niet druk over zaken, waarover je je niet druk hoeft te maken? Zijn het geen zaken die van ondergeschikt belang zijn? Een dode zal toch nooit boven aarde blijven staan, zo zeggen mensen wel tegen elkaar als het over deze dingen gaat.

In de Bijbel vinden we echter voorbeelden dat deze zaken wel degelijk worden geregeld tijdens het leven. Abraham koopt een graf voor Sara waar hij ook zelf in begraven kan worden (Gen. 23). Zo roept Jacob Jozef om hem zijn wensen kenbaar te maken. Jacob draagt Jozef op om hem na het overlijden in de spelonk van Machpéla te begraven (Gen 49:23 v.v.). Ook Jozef geeft zijn familie bevelen ten aanzien van wat er moet gebeuren met zijn lichaam na het overlijden. Geen ere-begravenis in Egypte, maar zijn dode lichaam moet bij de uittocht worden meegevoerd naar het beloofde land (Gen 50:22 v.v.).

In het 'bereid uw huis want gij zult sterven' komt in de eerste plaats de vraag op ons af of we de Rechter van hemel en aarde kunnen ontmoeten. Zonder Godes wederbarende genade in Christus Jezus is dit onmogelijk. Dáárop moet wel alle nadruk blijven liggen. Maar dit laat onverlet, dat deze woorden ons er ook op wijzen in het natuurlijke onze zaken naar Gods Woord geregeld te hebben. Daartoe behoort niet in de laatste plaats onze begrafenis. Het kan dan de laatste keer zijn dat uw kinderen onder Gods Woord komen. God kan ook dat Woord gebruiken tot bekering.

Verkrijgbaar

Naar aanleiding van de brochure 'Zo wil ik het na mijn sterven' uitgave de Stichting Gereformeerde Zorgcentra Zuid-Holland. De SGZZH heeft de brochure belangeloos beschikbaar gesteld aan het deputaatschap Diaco-

Verlichtende vlammen

Onlangs zijn in Israël honderden Nieuwe Testamenten opgehaald en op een brandstapel gegooid. Een evangelisatiebeweging had ze verbreid; orthodoxe Joden zijn in het geweer gekomen en hebben de mensen aangezet ze in te leveren om ze publiek te verbranden. Men is nog bang voor de boodschap van de Heere Jezus Christus en wil, als in de tijd van de Handelingen der apostelen, verbieden Zijn Naam te verkondigen. Toch denk ik dat deze verbranding tot bevordering van het Evangelie zal dienen.

Toen ik deze droeve gebeurtenis overdacht, moest ik denken aan het sterven van Patrick Hamilton. Hij was de eerste martelaar van de Reformatie in Schotland en stierf op de brandstapel op de laatste dag van februari 1527, voor het oude gebouw van het College in St Andrews, de plaats waar later onder andere de gezegende Samuël Rutherford als professor gedoceerd heeft.

Patrick Hamilton werd geboren in 1503 uit een adellijke familie; hij was zelfs een verwant van koning Jacobus V van Schotland. Hij reisde voor zijn studie naar Duitsland en studeerde aan de universiteiten van Wittenberg en Marburg, waar hij Luther en Melanchthon leerde kennen, maar bovenal de waarheid die naar de godzaligheid is. In zijn vaderland teruggekeerd, begon hij als jonge man van drieëntwintig jaar Gods Woord te zaaien en de dwalingen van Rome te bestrijden. De Roomse geestelijkheid zag dit met lede ogen aan. Men wees Alexander Campbell, de prior van een klooster, aan om Hamilton tot andere gedachten te brengen. Deze lokte hem in de val door, onder de schijn van vertrouwelijke gesprekken waarin hij schijnbaar instemde met de jonge prediker, hem uit te horen.

Na korte tijd werd Hamilton 's nachts van zijn bed gelicht en gevangen gezet. Nadat hij door een kerkelijke rechtbank om zijn reformatorische opvattingen veroordeeld was, werd hij aan de overheid overgedragen om zo snel mogelijk verbrand te worden. Men was bevreesd voor de tussenkomst van koning Jacobus en daarom werd hij diezelfde middag nog op de brandstapel gebracht. Hamilton trok daar zijn bovenkleden uit en gaf ze aan zijn oude dienstknecht, met de woorden "Deze dingen kunnen mij in het vuur niet dienen, maar u kunnen ze nog van nut zijn. Ik kan u anders niet nalaten dan het voorbeeld van mijn dood, dat u, zo bid ik u, niet vergeten moet, want al schijnt dit smartelijk en pijnlijk in 's mensen oordeel, toch is ze de toegang tot het eeuwige leven, dat niemand beërven kan van hen die Christus verloochenen voor dit boos geslacht." Daar het aangebrachte buskruit alleen zijn hand en gezicht verwondde, kon hij tijdens zijn lijden nog spreken tot het volk. Alexander Campbell viel hem voortdurend in de rede, maar hij voegde hem toe: "Gij boosaard, gij weet dat ik geen ketter ben en dat het de waarheid Gods is waarvoor ik nu lijd. Gij beledt hetzelfde toen ik alleen met u sprak en daarom daag ik u voor de rechtbank van Christus om reken-schap te geven." Daarna beval hij zijn geest in Gods handen en riep onder

andere uit: "Hoe lang o God, zal donkerheid deze landen bedekken?"

Van zijn dood schreef een tijdgenoot: "De vlammen waarin hij stierf, zouden in de tijd van één generatie heel Schotland verlichten en met wrekende toorn het Roomse bijgeloof en de paapse macht en geestelijkheid verteren." Het vuur mocht niet alleen dienen om een kind des Heeren op vierentwintigjarige leeftijd thuis te halen, maar ook heeft zijn brandende lichaam in overdrachtelijke zin een licht verspreid over heel Schotland, omdat men overal Gods Woord is gaan onderzoeken.

Voordat een jaar verstreken was, is de huichelachtige Alexander Campbell krankzinnig geworden en gestorven. Men zag het als een teken van Gods ongenoegen over hem. De marteldood van Hamilton heeft de zaak van de Reformatie in Schotland veel goed gedaan. Het volk zag het grote verschil tussen de dood van Hamilton en die van Campbell en werd gedreven tot een nauwkeurig onderzoek van Gods Woord.

Zo zal de verbranding van de Nieuwe Testamenten veel Joden prikkelen om de boodschap die daarin staat te gaan onderzoeken. Gods waarheid kan niet verbrand worden, maar laten we bidden dat ze kracht zal doen tot zaligheid bij hen die ze onderzoeken. Ik ben ervan overtuigd dat zo het vuur van deze brandstapel gezegend zal worden om het licht van het Evangelie in Israël te doen schijnen.

Goes,

ds. C.J. Meeuse

nale en Maatschappelijke Zorg (DMZ) voor gebruik in bredere kring. DMZ heeft de brochure laten vernieuwen en één exemplaar aan elke kerkenraad ter kennisneming toegestuurd. Meerdere exemplaren kunnen door kerkenraden via DMZ

bijbesteld worden. De prijs voor de brochure is € 1,- per stuk en verzendkosten. U kunt u bestelling opsturen naar:

DMZ, t.a.v. dhr. P. Klop, Houttuinlaan 7, 3447 GM Woerden, tel. 0348-489915; e-mail p.klop@cbgg.nl

Naast deze brochure is er een 'Handreiking voor het regelen van de begrafenis ten behoeve van ambtsdragers' geschreven. Deze is gratis verkrijgbaar via DMZ.

Barendrecht,

ds. L. Terlouw

Geldwerving

De laatste jaren is het gebruikelijk dat de Generale Synode aan het begin van de vergadering een Financiële Commissie instelt, die de verschillende rapporten op hun financiële aspecten bekijkt en daarover aan de synode rapporteert. Dat was ook in 2004 zo.

In de rapportage van die commissie stond een overzicht van de ontwikkelingen van de inkomsten van de diverse deputaatschappen en secties over de jaren 2000 tot en met 2003. De synode constateerde een gestadige stijging van de inkomsten. De vraag rees of er niet een plafond was bereikt of zou worden bereikt. Want een relatief klein kerkverband als de Gereformeerde Gemeenten brengt elk jaar heel veel geld bijeen voor zending, evangelisatie, diaconale zaken, voor de instandhouding van de eredienst, e.d. en dat moet wel door de (doop)leden bijeengebracht worden. Tijdens de discussie op de synode kwam ook de vraag aan de orde of er niet bepaalde criteria zouden moeten worden ontwikkeld, die de prioriteit aangeven van de van de leden van de gemeenten gevraagde bijdragen. Een commissie (het zogenaamde penningmeestersoverleg) kreeg de opdracht zich hierop te bezinnen met inbegrip van de ethische vragen die hier aan de orde zijn. Deze bezinning werd neergelegd in een notitie (notitie Geldwerving) die aan de Generale Synode van 2007 werd aangeboden. De Synode besloot de daarin opgenomen conclusies en aanbevelingen over te nemen. Tevens besloot de Synode de redactie van De Saambinder te verzoeken aan deze problematiek aandacht te geven in ons kerkelijk weekblad. Op verzoek van de redactie wil ik proberen de belangrijkste zaken uit deze notitie weer te geven.

Identiteitgebonden uitgaven

De notitie constateert dat de kosten van taken waartoe in het kerkverband van de Gereformeerde Gemeenten gezamenlijk wordt besloten, primair worden gevraagd van de aangesloten kerkenraden, die op hun

beurt deze geldmiddelen verkrijgen van hun leden en doopleden. Maar de deputaatschappen krijgen ook rechtstreeks gelden via giften. Deze zijn echter ook voor het grootste deel afkomstig van de eigen (doop)leden. Voor de (doop)leden is er veelal nauwelijks onderscheid tussen het bijdragen in de kosten van de eigen plaatselijke gemeente en bijdragen in de kosten van het kerkverband. Het zijn voor hen allemaal uitgaven, die samenhangen met het (doop)lid zijn van een van de Gereformeerde Gemeenten.

Daarnaast hebben leden uitgaven,

Voor de (doop)leden is er veelal nauwelijks onderscheid tussen het bijdragen in de kosten van de eigen plaatselijke gemeente en bijdragen in de kosten van het kerkverband. Het zijn voor hen allemaal uitgaven, die samenhangen met het (doop)lid zijn van een van de Gereformeerde Gemeenten.

die niet voor (eigen) kerkelijke doelen worden gegeven, maar die wel direct met hun geloofsovertuiging te maken hebben dan wel daarmee nauw samenhangen. In dit verband kunnen genoemd worden (extra) kosten om de kinderen naar eigen (ook reformatorische) scholen te laten gaan, geldelijke steun aan organisaties als Kom Over en Help, Woord en Daad, de G.B.S. en aan organisaties voor maatschappelijke zorg en gezondheidszorg op basis van de eigen identiteit (Eleos, de NPV en diverse steunstichtingen). Deze uitgaven worden omschreven als 'identiteitsgebonden uitgaven' omdat ze een relatie hebben met de godsdienstige overtuiging. Dat zij als een afzonderlijke uitgavencategorie worden gezien, hangt mede samen met het feit dat zij voor een deel door de overheid als fiscaal aftrekbaar worden aangemerkt.

Overigens zijn er maatschappelijke

noden, waaraan ook (doop)leden van de Gereformeerde Gemeenten willen bijdragen, maar waarvoor geen eigen kerkelijke kanalen bestaan. Te denken valt aan onderzoeken naar bestrijding van ziekten (lepra, kanker, Alzheimer) of aan reclassering. Zij behoren niet tot de identiteitgebonden uitgaven, maar velen zullen zich mede vanuit hun christelijke geloofsovertuiging gehouden voelen om bij te dragen aan het lenigen van deze noden.

Bijbelse opdracht

Het geven van (doop)leden van de Gereformeerde Gemeenten - over hen gaat het in deze notitie - voor identiteitgebonden doelen stoelt niet op een juridische verplichting, maar vindt zijn wortel in hun geloofsovertuiging, gebaseerd op het Woord van God. De notitie Geldwerving noemt dan vervolgens een aantal teksten uit zowel het Oude als Nieuwe Testament om aan te tonen dat geven voor identiteitgebonden doelen een bijbelse opdracht is. Ik neem ze niet alle over, maar slechts een selectie daarvan. Voor wat betreft het Oude Testament valt te denken aan:

Deuteronomium 15

7 Wanneer er onder u een arme zal zijn, een uit uw broeders, in een uwer poorten, in uw land, dat de HEERE, uw God, u geven zal, zo zult gij uw hart niet verstijven, noch uw hand toesluiten voor uw broeder, die arm is;

8 Maar gij zult hem uw hand mildeljk opendoen, en zult hem rijkelijk lenen, genoeg voor zijn gebrek, dat hem ontbreekt.

11 Want de arme zal niet ophouden uit het midden des lands; daarom gebiede ik u, zeggende: Gij zult uw hand mildeljk opendoen aan uw broeder, aan uw bedrukten en aan uw armen in uw land.

Ook wijst de notitie op 1 Kronieken 29:6-10, waar we lezen dat het volk van Israël voor de dienst van het huis Gods vrijwillig gaf met een volkomen hart.

Uit het Nieuwe Testament citeer ik alleen 2 Korinthe 9:6-8 en Galaten 6:10

2 Korinthe 9:

6 En dit zeg ik: Die spaarzaamlijk zaait, zal ook spaarzaamlijk maaien; en die in zegeningen zaait, zal ook in zegeningen maaien.

7 Een iegelijk doe, gelijk hij in zijn hart voorneemt; niet uit droefheid, of uit nooddwang; want God heeft een

blijmoedige gever lief.

8 En God is machtig alle genade te doen overvloedig zijn in u; opdat gij in alles te allen tijd, alle genoegzaamheid hebbende, tot alle goed werk overvloedig moogt zijn.

Galaten 6:10 Zo dan, terwijl wij tijd hebben, laat ons goed doen aan allen, maar meest aan de huisgenoten des geloofs.

Israël, Gods verbondsvolk, is geroepen om de HEERE en de naaste te dienen. Ook in het Nieuwe Testament zien we de opdracht om te geven voor de dienst des Heeren en voor degenen die gebrek hebben,

inzonderheid de huisgenoten des geloofs.

Dit staat ook kernachtig verwoord in Zondag 38 van de Heidelbergse Catechismus: Eerstelijk, dat de kerke-dienst, of het predikambt, en de scholen onderhouden worden, en dat ik, inzonderheid op de Sabbat, dat is, op de rustdag, tot de gemeente Gods naarstig kome, om Gods Woord te horen, de Sacramenten te gebruiken, God de Heere openlijk aan te roepen, en de arme Christelijke handreiking te doen..."

(wordt vervolgd)

Capelle aan den IJssel, ds. W. Silfhout

dingen zoals het verstand en de hartstochten. Als het verstand en de hartstochten het ergens over eens zijn, kan de wil geen ander standpunt innemen. Bijvoorbeeld, als een meisje een jongen leert kennen als vriendelijk, lief, knap en betrouwbaar, dan is de wil normaal gesproken niet in staat 'nee' te zeggen als die jongen haar vraagt.

Anders wordt het wanneer verstand en hartstochten elk een andere kant op willen. Als het meisje bijvoorbeeld wel 'vlinders' in haar buik voelt, maar met haar verstand weet ze dat de jongen onbetrouwbaar is. Maar ook dan is de keuzevrijheid van de wil beperkt tussen de voorkeur van het hoofd en de voorkeur van het hart. De wil of het 'wilsoordeel' kiest dan wat haar goed toeschijnt. Dat wordt niet alleen door het verstand bepaald. Soms kiezen we tegen beter weten in. Hartstochten zoals liefde en haat, maar ook zaken als honger en hormonen kunnen een grote invloed op onze wil uitoefenen. Maar altijd is er wel iets in wat we doen, wat ons goed toeschijnt, al zeggen ons verstand en ons geweten misschien iets anders.

De gewillige val

Ook de duivel had het belang van de vrije wil begrepen. Hij wist dat het hem niet zou baten wanneer hij Adam en Eva met geweld zou vastpakken en hen een verboden vrucht door de keel zou duwen. Dan zou er sprake zijn van dwang. Dan zouden Adam en Eva te verontschuldigen zijn. Als Adam en Eva zouden zondigen, dan zouden ze dat vrijwillig moeten doen. De werkwijze van de satan toont de afhankelijkheid van de wil van verstand en hartstochten. Hij begon met twijfel te zaaien: 'Is het ook dat God gezegd heeft...?' Daardoor probeerde hij Eva's verstand te verduisteren. Vervolgens ging hij op haar hartstochten inwerken door haar begerig te maken om als God te zijn. Eva zag de verboden vrucht en oordeelde (met haar verstand) dat de vrucht begerlijk was en een lust voor de ogen was (ziedaar de hartstochten) om haar als God te maken. Toen verstand en hartstochten overstag waren, oordeelde ook de wil dat het goed was om te eten. Eva nam vrijwillig de vrucht en at. En ze gaf ook Adam en hij at.

Het staat niet beschreven, maar we mogen er van uitgaan dat ook Adam wist wat hij deed en dat hij het vrijwillig deed. Zo zondigde hij tegen de kennis die hij van zijn Schepper had

2

De vrije wil

Vrijheid van dwang

In het vorige artikel zagen we dat een van de bijzonderheden van de mens was dat hij God vrijwillig moest eren en daarom geschapen werd met een vrije wil.

Die vrijheid bestaat voornamelijk in vrijheid van dwang. Adam moest God niet gedwongen eren, hetzij tegen zijn zin, hetzij omdat hij niet anders kon, maar hij moest God vrijwillig eren. God dwong het eren van Hem niet af. Om Adam het vrijwillige van zijn dienst aan God duidelijk te kunnen laten maken, voorzag Hij zelfs in een mogelijkheid om Hem niet te dienen: de boom der kennis des goed en des kwaads. Wel gaf God een zeer ernstige dreiging bij ongehoorzaamheid: de dood. Die dreiging was voor Adam een dringende reden om God te eren, maar geen dwingende reden.

Geen wetteloosheid of onafhankelijkheid

Adams wil was niet vrij in alle opzichten. De vrijheid van de wil bestond bijvoorbeeld niet in wetteloosheid. Adam moest zich aan Gods gebod houden. Maar Gods wet dwóng Adam niet. Als de wet gedwongen had, zou Adam niet gevallen zijn, maar dan zou hij God ook niet vrijwillig geëerd hebben.

De vrijheid van de wil bestond ook niet in onafhankelijkheid van Gods voorzienigheid, waardoor Hij Zijn

schepping in stand houdt en bestuurt. Zonder God kon ook Adam niets doen. Deze voorzienigheid voert God uit in overeenkomst met de natuur van Zijn schepsel. Een burge-meester bestuurt de gemeente op een andere wijze dan hij zijn auto bestuurt. Zo bestuurt God ook Zijn schepselen op verschillende wijzen. Hij behandelt mensen niet als stokken en stenen, maar als mensen die geschapen zijn met verstand, wil en hartstochten. Dat betekent met betrekking tot de wil dat God de wil niet dwingt; noch tot de zonde, noch tot het eren van Hem.

Zo bestuurt God ook Zijn schepselen op verschillende wijzen. Hij behandelt mensen niet als stokken en stenen, maar als mensen die geschapen zijn met verstand, wil en hartstochten.

Evenmin bestaat de vrijheid in onafhankelijkheid van Gods besluit. We kunnen nooit iets kiezen of doen wat God niet besloten heeft. Maar dat besluit dwingt ons ook niet. We kennen het niet eens en kunnen het daarom zelfs niet in onze overwegingen betrekken.

Ook bestond de vrijheid niet in onafhankelijkheid van andere menselijke

en maakte hij een einde aan zijn gerechtigheid. Zo maakte hij ook een einde aan de staat der rechtheid.

De gevallen wil

Met de val verloor de mens Gods beeld. Hij bezit geen kennis, gerechtigheid en heiligheid meer. Zijn verstand is verstand gebleven, maar het is verduisterd. Zijn hartstochten zijn hartstochten gebleven, maar ze zijn onheilig geworden. Zijn wil is wil gebleven, maar werkt het onrecht. De wil is vrij gebleven in die zin, dat zij – net als in het paradijs – ook na de val niet wordt gedwongen. God handelt met de mens nog steeds als méns.

Toch is er met de zondeval iets ingrijpends gebeurd met de wil. Vóór de val kon de wil zondigen, of niet zondigen. Na de val heeft de wil niet meer

de mogelijkheid om niet te zondigen. Niet omdat die keuzemogelijkheid niet meer bestaat, of omdat hem dat door God of de duivel onmogelijk gemaakt wordt, maar omdat de wil verdorven is. Die verdorvenheid van de wil hangt weer samen met de verdorvenheid van verstand en hartstochten. Ons verstand kent God niet meer op de rechte wijze, al weten we van nature dat er een God is. Onze hartstochten begeren God niet meer te dienen en lief te hebben, maar richten hun liefde op zichzelf en de wereld. Vanwege onze verdorvenheid kunnen we niet anders dan vrijwillig zondigen.

(wordt vervolgd)

Kampen,

P.L. Rouwendal

Lectori.Salutem@kliksafe.nl, Zie eventueel verder de website: www.st-lectori-salutem.nl.

● Wilhelmus á Brakel, 'De tien maagden', (her)uitgave in de serie Gedolven schatten van uitg. De Groot Goudriaan te Kampen, fraai gebonden, kleine uitgave van 144 pag, overgezet in hedendaags Nederlands door dhr. J. van den Brink uit Veenendaal. ISBN 978 906140 911 3, prijs € 9,90.

● Samuel Rutherford, 'Christus en de duif', een preek voor de bediening van het Heilig Avondmaal uit 1630, nieuwe kleine uitgave in de serie Gedolven schatten van uitg. De Groot Goudriaan te Kampen, vertaling van Hans Schuttel, totaal 80 pagina's, ISBN 978 90 6140 698 3, prijs € 9,90.

● Dr. H. F. Kohlbrugge, 'De Heilige Doop', een nieuwe, kleine uitgave in de serie Gedolven schatten van uitg. De Groot Goudriaan te Kampen, overgezet in hedendaagse spelling door H. Boele, totaal 141 pagina's, ISBN 978 90 8865 0239, prijs € 9,90.

● 'Kerkhistorie met een knipoog', gebundelde afleveringen uit het katern Kerkplein van ons dagblad, onder de eindredactie van J. van 't Hul van de kerkredactie van het RD, uitgave van de Erdee Media Groep. 'Bekende en onbekende figuren uit de kerkgeschiedenis passeren in bonte rij. Tot gepast vermaak, maar ook als bewijs dat God Zijn Kerk bouwt dwars door alle (klein)menselijkheden heen', schrijft hij in zijn inleiding. Slappe kft met een prachtfoto voorop, 191 blz., ISBN 978 90 78833 02 4. Te verkrijgen in de boekhandel en te bestellen via bestelservice.nl. De prijs is € 12,95. Erdee cardhouders betalen slechts € 9,95

● Drs. W. Chr. Hovius, emeritus predikant binnen de PKN, 'Vrolijk als een held, vijf meditatie over de zon', kleine, fraaie uitgave met enkele mooie kleurenfoto's, uitgegeven door uitg. De Banier te Bunnik, totaal 60 pag., ISBN 978 90 336 0742 4, prijs € 8,90.

BOEKAANKONDIGINGEN

● De CD van de eerste Zeeuwse Psalmzangmiddag in Tholen, met als organist Martin Weststrate te Krabbendijke. In het begeleidende boekje staan de meditatieve opmerkingen tussen de verschillende Psalmen door ds. G. J. van Aalst afgedrukt. Verkoopprijs € 14,50, excl. verzendkosten. De baten zijn voor de Theologische School in Rotterdam. Te bestellen bij de fam. Wielink in Nunspeet, tel. 0341-252268 – e-mail: ajwielink@kliksafe.nl

● Ds. Joos van Laren, 'De liefde van God', op 23 dec. 1632 uitgesproken preek in de Grote Kerk te Vlissingen over 1 Joh 4 vers 9: 'Hierin is de liefde Gods jegens ons geopenbaard, dat God Zijn eniggeboren Zoon gezonden heeft in de wereld, opdat wij zouden leven door Hem'. Brochure van 30 pag. Te verkrijgen bij dhr. C. A. Blok, Valkenburglaan 99, 2771 CZ Boskoop, tel 0172 – 213655.

● Ds. Jesaias Hillenius (1700-1759), 'De ware Evangelieraad voor een verlegen zondaar om onfeilbaar zalig te worden, voorgesteld over Hand 16 vers 30 en 31'. Brochure van 52 pag. Zorgvuldige heruitgave van Pro Lectori, uitgaven 'zonder winstoogmerk om de belangstelling voor de Bijbels gefundeerde leer te

bevorderen in Friesland en daarbuiten' door G. Jongma, Klaproos 18, 9363 LK Marum (Friesland), tel 0594-643202, e-mail: pro.lectori@kliksafe.nl De kostprijs is slechts € 1,50. Reeds eerder verscheen de preek gehouden t.g.v.de ingebruikname van de nieuwe kerk te Drachten op 10 november 1743. Deze is nog verkrijgbaar voor € 2,-.

● M. A. Mijnders-van Woerden, "Kleine Henry en zijn drager", herziene druk in gebonden uitvoering van uitg. De Banier te Bunnik, ISBN 978 90 336 2917 4, prijs € 14,75, 198 pag.

● Jeanette Li, "De geur van Jasmijn", autobiografie van een Chinese christin, herziene druk in paperbackuitvoering van uitg. De Banier te Bunnik, 383 pag. ISBN 978 90 336 0741 7, prijs € 18,50.

● Diverse recent verschenen brochures van de Stichting Lectori Salutem, zoals van Aurelius Augustinus 'Bevrijding van ongerechtigheid', van ds. W. J. Karels 'De rode vaars' en van ds. C. J. Meeuse 'De mens als het werk van Gods handen'. Ook een actuele bestellijst werd toegevoegd door de administrateur, dhr. J. A. van Beek, Gerard Doulaan 5, 3931 LG Woudenberg, tel. 033 – 2865394, e-mail:

BOEKENNIEUWS

Dr. C.A. van der Sluijs, Reformatoorsch leven in deze tijd. Gereformeerde spiritualiteit, Uitg. Boekencentrum, Zoetermeer, 260 pag. € 18,90.

Dr. Van der Sluijs schrijft in dit boek over gereformeerde spiritualiteit in het licht van onze tijd. We laten in deze bespreking van zijn boek eerst de auteur zelf aan het woord. Het geloofsleven wordt 'optimaal beschreven' (pag. 9). Hij wil vanuit een positieve invalshoek "aantonen hoe goed het zou zijn in het persoonlijke en kerkelijke leven, wanneer we werkelijk ten volle zouden leven vanuit de beginselen van de Reformatie" (9). Ook geeft hij voortdurend 'doorkijkjes' naar de moderne literatuur, "voor het onmisbare inzicht met betrekking tot wat de hedendaagse mens beweegt en ook niet beweegt, om op die manier naar een aansluiting te zoeken voor de bijbelse boodschap bij de eigentijdse postmoderne mens" (10). Ook strepen we in de inleiding nog het volgende aan: "Het taalgebruik in dit boek houd ik bewust zo toegankelijk mogelijk" (10). Negen mensen hebben de schrijver bij het schrijven van dit boek geholpen en meegelezen. Kortom, er mag wat verwacht worden als we dit boek ter hand nemen. Wat vinden we in dit boek? Ik geloof dat de schrijver eerlijk en oprecht gepoogd heeft iets van het Reformatoorsch leven in deze tijd op te schrijven. Allerlei zaken komen min of meer aan de orde. De doop, het avondmaal, de kerk, de prediking, de secularisatie, de dankbaarheid, de kerkelijke verdeeldheid, de moderne literatuur (Siebelink, Mulisch...) et cetera. Het aantal citaten is niet gering en soms worden ook mooie dingen gezegd, waarover verder nagedacht kan worden. Over het echte geloofsleven bijvoorbeeld: "Hoe rijker, hoe kleiner. En hoe kleiner, hoe rijker" (94). Ook staan er treffende citaten in dit boek. Over de kerkelijke verdeeldheid bijvoorbeeld zegt Herman Vuijsje, een seculiere buitenstaander, het volgende: "Het succes van orthodox-christelijke splinters ... is een randverschijnsel; een kanttekening bij voortgaande secularisatie. Het heeft niets te maken met een terugkeer naar vroeger, maar illustreert juist de alomtegenwoor-

digheid van voorkeuren: ieder voelt zich vrij zijn leven in overeenstemming met zijn eigen hobby's vorm te geven" (163). Uiteraard is dit een gekleurd en veel te negatief beeld, maar het is wel opmerkelijk dat een buitenstaander zo tegen de kerkelijke verdeeldheid in reformatoorsch Nederland aankijkt. Dergelijke citaten houden ons een spiegel voor... Zo zou ik meer waardevolle dingen uit dit vrij omvangrijke boek kunnen aanhalen. Toch is de schrijver wat mij betreft eigenlijk niet geslaagd in zijn bedoeling. Ik noem een paar dingen die opvielen – tegenvielen, liever gezegd. In de eerste plaats de opzet van het boek. Een erg duidelijke lijn heb ik niet kunnen ontdekken. Soms gaat het over de prediking, dan weer over de dankbaarheid en dan weer over de kerk. Bovendien valt de schrijver voortdurend in herhalingen. Het had allemaal best beknopter gekund. In de tweede plaats de stijl van het boek. De schrijver had ons toegankelijkheid

beloofd. Daar komt helaas niet veel van terecht. Ik ga geen citaten uitschrijven, maar soms zijn de zinnen echt onbegrijpelijk. Vaak wordt ook met woordspelingen gewerkt. Het maakt het lezen van dit boek tot een wat vermoeiende bezigheid. Tenminste, zo verging dat mij. Anderen vinden dat wellicht juist mooi. Tenslotte nog een laatste opmerking. De schrijver bekijkt 'opsporing van trends' en 'nauwkeurige sociologische analyse' met argwaan (103). Dat is jammer. Want juist boeken van onder andere dr. G. Dekker (godsdiensocioloog) hadden zinvol licht kunnen werpen op onze tijd en de vragen waar het in dit boek kennelijk over moest gaan. Trouwens, wat dat betreft missen we de boeken van mensen als dr. W. Aalders, dr. E. P. Meijering, dr. H.C. Stoffels en verschillende anderen toch eigenlijk wel in de literatuurlijst van dit boek. Ook recente buitenlandse auteurs, behalve Lewis, ontbreken. Dat is jammer, want de beroemde godsdiensocioloog Rodney Stark kan ons veel vertellen over de vroeg-christelijke kerk waar de auteur belangrijke lessen van wil leren. Juist vanuit deze boeken hadden dingen meer en duidelijker gezegd kunnen worden. Kortom, ik heb dit boek, gelet op bedoeling en vormgeving, met gemengde gevoelens gelezen. De lezer oordele echter zelf!

Amersfoort,

ds. W. Visscher

KERKNIEUWS

■ BEROEPINGSWERK

Bedankt

Voor Boskoop:

ds. M. Karens te Werkendam;

Voor Doetinchem: ds. J.J. Tanis te Kampen.

■ DIENSTEN VAN MELISKERKE IN DE KERK TE AAGTEKERKE

Wegens verbouwing van de kerk in Meliskerke houdt onze zuster gemeente van Meliskerke al bijna ½ jaar de kerkdiensten in de kerk te Aagtekerke.

De verbouwing van de kerk in Meliskerke nadert haar voltooiing, maar toch is er wat meer tijd nodig om alles klaar te maken.

Met het oog hierop heeft de kerkenraad van Meliskerke ons verzocht om nog 3 zondagen in juli gebruik te mogen

maken van onze kerk.

De kerkenraad heeft dit verzoek ingewilligd. Dit houdt in dat de kerkdiensten, zoals deze nu geregeld zijn, doorgaan t/m zondag 20 juli.

Dus 6 juli, 13 juli en 20 juli blijft het als volgt: 8.45 uur Aagtekerke, 11.00 uur Meliskerke, 14.30 uur Aagtekerke en 19.00 uur Meliskerke.

Nu zijn we in Aagtekerke al enkele jaren gewend om in de topweken van de zomervakantie om 11.00 uur een dienst te houden speciaal voor de vakantiegasten.

U begrijpt dat deze speciale dienst voor vakantiegasten om 11.00 uur op bovengenoemde zondagen niet gehouden kan worden. Er is dan wel een dienst, maar voor de gemeente van Meliskerke. Wilt u, als u in Aagtekerke of omgeving

dit jaar met vakantie hoopt te komen, hiermee rekening houden? Verdeel uw kerkgang over de verschillende diensten en de gemeenten in de omgeving! Zoals het er nu naar uitziet hopen we m.i.v. zondag 27 juli weer de extra dienst om 11.00 uur voor de vakantiegasten te houden.

Kerkenraad Geref. Gemeente
Aagtekerke

■ KERKELIJK JAARBOEK 2008

Het Kerkelijk Jaarboek Gereformeerde Gemeenten 2008 is verschenen. U kunt dit boek verkrijgen bij de onder ons bekende boekhandelaars en bij het

Kerkelijk Bureau, Houttuinlaan 7, 3447 GM Woerden, tel. 0348-489900, e-mail kbgg@cbgg.nl.

De kosten bedragen € 10,- (excl. verzendkosten).

■ MUTATIES KERKELIJK JAARBOEK 2008

* Pag. 60, **PREDIKANTSWEDUWEN**

Het adres van mw. D. van Stuijvenberg-Vos is gewijzigd in: Bultenszijweg 10, 7021 JX Zelhem.

* Pag. 327, gemeente **UTRECHT**

Het e-mailadres van de scriba van de diaconie is gewijzigd in: diaconie@gergem-utrecht.nl

koningin Beatrix een koninklijke onderscheiding toegekend. Hij ontving uit handen van burgemeester Van der Zwaag van Veere de versierselen, behorende bij de benoeming tot lid in de Orde van Oranje-Nassau. Veertig jaar heeft dhr. De Korte, docent aan het Calvin College, locatie Middelburg, zich ingezet voor de belangen van de kerk, met name in het leiding geven aan de Jeugdvereniging. Daarnaast heeft hij 22 jaar zitting gehad in het bestuur van de Jonkheer Willem Versluijsschool te Aagtekerke, waarvan 10 jaar als voorzitter.

Wij feliciteren de gedecoreerde en zijn vrouw met deze onderscheiding en bid- den hem de onmisbare zegen en gunst des Heeren toe.

■ KERKENRAAD Geref. GEMEENTE AAGTEKERKE

• Tijdens de gemeenteavond op 23 mei is aan de voorzitter van de zendingscommissie, dhr. J.M.C. Nieuwenhuis te Hoofddorp een koninklijke onderscheiding uitgereikt. Hij is benoemd tot lid in de Orde van Oranje-Nassau. De hierbij behorende versierselen zijn hem door burgemeester Weterings van de Haarlemmermeer opgespeld. Dit vanwege het feit dat hij zich gedurende 50 jaar als voorzitter van de commissie heeft ingezet voor het plaatselijke en regionale zendingswerk. Wij feliciteren hem van harte en wensen hem een nog hogere onderscheiding toe, om te mogen zitten onder de prins- en, de prinsessen van Zijn volk.

Kerkenraad Geref. Gemeente
Hoofddorp.

• Op vrijdag 25 april heeft mev. J. Timmerman-Slingerland een koninklijke onderscheiding gekregen: lid in de Orde van Oranje-Nassau. Ze doet al jaren vrijwilligerswerk op een groot aantal terreinen. Wij zijn dankbaar dat onze koningin dit op deze manier ook waardeert.

We weten ook dat ze zal zeggen: ik wil de ontvangen talenten ook op deze wijze gebruiken voor mensen die minder mogelijkheden hebben. En dat er dankbaarheid is voor de ontvangen gezondheid om het te mogen doen. Daarvoor komt de Heere alleen de eer toe.

Kerkenraad Geref. Gemeente
Berkenwoude.

■ GEPROMOVEERD

Ons gemeentelid, de heer ir. H.T. Steenstra, promoveerde op 4 juni jl. aan de Technische Universiteit te Delft met een proefschrift op het gebied van de elektrotechniek. De titel van zijn proefschrift luidt: "Electro Magnetic Compatibility of Cabling and Wiring in Buildings and Installations." Kort samengevat kan van dit

BERICHTEN

■ CGO-INFORMATIEAVOND GRIEKS EN HEBREEUWS

Bij een voldoende aantal inschrijvingen start in het komende cursusjaar opnieuw een twee-jarige post-hbo cursus Hebreeuws en/of Grieks en een cursus voor beginners. Voor informatie kunt u **maandag 16 juni**, van 19.30-20.30 uur, terecht in gebouw bèta van het Driestar College, Ronsseplein 1, Gouda.

Een inschrijfformulier kunt u opvragen bij dhr. A.W. Burghout, Zijpestraat 26, 4675 CV Sint Philipsland, tel. 0167-573 118 of e-mail: bur@calvincollege.nl

■ BIJENKOMST -18 JONGEREN MET LICHAAMELIJKE BEPERKING

Op **zaterdag 28 juni** organiseert Helpende Handen een bijeenkomst voor jongeren onder de 18 jaar, die een lichamelijke beperking hebben. Wil jij ook met andere jongeren praten over hoe het is om een lichamelijke beperking te hebben? Kom dan 28 juni naar Woerden en maak er met ons een gezellige morgen van. De bijeenkomst begint om 10.00 uur en is na de broodmaaltijd afgelopen (ongeveer 13.30 uur). Van harte welkom! Voor meer informatie en opgave kun je bellen naar mw. De Deugd (078) 691 91 54 of mw. Wakker (010) 591 25 53 of naar Helpende Handen (0348) 48 99 70/ info@helpendehanden.nl

■ ZENDINGSVOND IN NIJKERK

De zendingscommissie te Nijkerk belegt haar jaarlijkse zondingsavond op **vrijdag 13 juni**. Mevr. L. Wilbrink is bereid gevonden iets te vertellen over haar werk voor de ZGG. Locatie: het Groenhorst College,

Luxoolseweg 1 te Nijkerk. Aanvang: 19.30 uur.

■ VELUWSE FIETSDAG

Op zaterdag 5 juli organiseren de zendingscommissies van de Gereformeerde Gemeenten van Elspeet, Ermelo, Nijkerk en Nunspeet de Veluwe Fietsdag 2008 ten bate van de Zending Gereformeerde Gemeenten. Tussen de kerken van deze gemeenten zijn verschillende korte en lange routes uitgezet. De totale afstand daarvan ligt, afhankelijk van uw keuze, tussen de 25 en 110 km. Daarnaast is het mogelijk om zowel in Ermelo als Nunspeet een korte route (van ca. 10 km) te fietsen, met als begin- en eindpunt de kerk in Ermelo of Nunspeet. Alle routes voeren langs prachtige bos- en heidegebieden.

Vanaf 9.00 uur kunt u starten bij een van de volgende kerkgebouwen van de Geref. Gemeenten: Elspeet (Nachtegaalweg 11), Ermelo (Hanengewei 69), Nijkerk (Bagijnenstraat 3) of Nunspeet (Brinkersweg 17, hoek Aarweg).

De kosten voor deelname bedragen € 2,- p.p. met een maximum van € 10,- per gezin. U krijgt een routeboekje. Bij de kerkgebouwen zijn diverse consumpties verkrijgbaar. Daarnaast zijn er verschillende activiteiten bij de kerken, zoals verkoppingen en orgelbespelingen. Dus ook als u niet meefietst bent u van harte welkom in een van de kerken! De kerken zijn geopend van 9.00-15.30 uur.

■ KONINKLIJKE ONDERSCHIEDINGEN

* Op 30 mei is dhr. P. de Korte door H.M.

proefschrift het volgende gezegd worden: 'Electro Magnetische Compatibiliteit' (EMC) is een eis die aan elektrische en elektronische apparatuur gesteld wordt en die inhoudt dat apparatuur elkaar niet mag storen. Een elektrisch signaal dat door een apparaat opgewekt wordt, kan er voor zorgen dat andere apparatuur niet goed genoeg kan functioneren. Dit stoorsignaal kan via verschillende wegen van het ene apparaat naar het andere apparaat gekoppeld worden.

Het onderzoek richt zich op de rol die kabels en draden hierin spelen.

We feliciteren ons gemeentelid, samen met zijn vrouw van harte met het verkrijgen van deze doctorstitel. Dat hij hiermee maar eindigen mag in de Heere, Die hem daartoe de intelligentie en het vermogen gaf om deze wetenschappelijke studie op deze wijze af te ronden.

Kerkenraad Geref. Gemeente
Ridderkerk

KERKDIENTEN

■ ZONDAG 15 JUNI 2008

Aagtekerke 8.45 (H.A.) en 14.30 uur ds. Tuinier; Aalst 9.00 en 14.30 uur ds. Bakker; Alblaserdam 9.30 en 16.30 uur ds. B. van der Heiden; Almelo 18.30 uur stud. Boeder; Amersfoort 9.30 en 16.30 uur ds. Visscher; Apeldoorn 15.00 uur ds. F. Mulder; Arnhem 16.15 uur ds. Kattenberg; Barendrecht 10.00 (H.A.) en 16.30 uur ds. Terlouw; Barneveld 9.30 en 19.00 uur ds. Hogchem; Beekbergen 19.00 uur ds. Schreuder; Benthuizen 9.30 en 18.00 uur ds. A.B. van der Heiden; Berkenwoude 19.00 uur ds. Clements; Bodegraven 19.15 uur ds. Van der Net; Boskoop 19.00 uur stud. IJsselstein; Capelle a/d IJssel-Middelwatering 10.00 en 16.30 uur ds. Silfhout; Capelle a/d IJssel-West 10.00 uur ds. Moerkerken en 16.00 uur ds. De Waard; De Valk-Wekerom 9.30 en 19.00 uur ds. Van Boven; Delft 10.00 uur ds. Paul; Dirksland 10.00 en 18.00 uur ds. Schipper; Doetinchem 18.30 uur ds. Kattenberg; Dordrecht 10.00 en 17.00 uur leesdienst; Emmeloord 18.00 uur ds. Kleppe; Enkhuizen 10.00 (H.A.) en 16.00 uur ds. Heijkamp; Enschede 10.00 en 16.00 uur stud. Boeder; Enter 18.30 uur stud. Boeder; Ermelo 19.00 uur ds. Van Belzen; Genemuiden 9.30 en 15.30 uur ds. Beens; Gorinchem 10.00 en 16.00 uur ds. L. Blok; Gouda 9.30 (H.A.) en 16.30 uur ds. Clements; 's-Gravenhage 10.00 en 16.30 uur ds. Driessen; 's-Gravenpolder 9.30 en 18.00 uur ds. Hakvoort en 14.00 uur leesdienst; Haamstede 18.30 uur ds. Tuinier; Hardinxveld-Giessendam 9.30 en 18.00 uur ds. W.J. Karels; Hendrik-Ido-Ambacht 10.00 en 16.30 uur ds. Joosse; Herkingen 10.00 en 18.00 uur stud. Bredeweg; Hilversum 19.00 uur ds. Schot; Hoogvliet 19.00 uur ds. P. Mulder; Houten 11.00 en 17.00 uur leesdienst; Kampen 9.30 en 15.00 uur leesdienst; Kapelle-Biezeling 9.30 (H.D.) en 18.00 uur ds. Baan en 14.00 uur leesdienst;

Klaaswaal 9.30 en 18.00 uur ds. Van Aalst; Kootwijkerbroek 10.00 en 19.00 uur leesdienst; Krabbendijke 14.00 uur (H.D.) ds. De Heer; Krimpen a/d IJssel 9.30 en 16.30 uur ds. P. Mulder; Kruiningen 9.30 en 18.00 uur ds. Hoogerland en 14.00 uur leesdienst; Leiderdorp 16.30 uur ds. Paul; Lelystad 9.30 uur ds. Kattenberg en 16.00 uur leesdienst; Lisse 10.00 en 16.00 uur ds. Neele; Meliskerke (in Ger. Gem. Aagtekerke) 11.30 uur ds. Moens en 19.00 uur leesdienst; Middelburg-Centrum 9.30 uur ds. De Heer en 18.30 uur ds. Tanis en 14.00 uur leesdienst; Middelburg-Zuid 9.30 en 18.30 uur ds. Van Gelder en 14.00 uur leesdienst; Middelharnis 9.30 en 18.00 uur ds. Van Manen; Moerkapelle 19.00 uur ds. Driessen (doventolk); Nieuw Beijerland 9.30 en 18.00 uur ds. Vermeij; Nieuwdorp 9.30 uur ds. C. Harinck, 14.00 uur ds. Baan en 18.30 uur ds. Moens; Nieuwe Tonge 15.00 uur stud. Bredeweg; Nieuwerkerk Zld 9.30 en 15.30 uur leesdienst; Nijkerk 19.00 uur ds. Visscher; Nisse 14.00 uur ds. Van Krimpen; Nunspeet 9.30 (H.A.) en 15.00 uur ds. Schot; Oostburg 19.00 uur ds. C. Harinck; Oosterland 14.30 uur ds. Schipper; Oostkapelle 9.30 en 15.00 uur ds. Van der Net; Opheusden 10.00 en 18.30 uur ds. Pater; Ouddorp 9.30 en 18.30 uur ds. P. Blok; Poederoyen 18.30 uur ds. Bakker; Rhenen 15.30 uur ds. Pater; Ridderkerk 9.30 en 17.00 uur leesdienst; Ridderkerk-Slikkeveer 9.30 en 16.30 uur ds. Mijnders; Rijssen-Noord 9.30 en 18.30 uur ds. Van Dieren en 14.30 uur leesdienst; Rijssen-West 9.30 en 18.30 uur ds. De Wit; Rijssen-Zuid 9.30 uur ds. Schreuder en 14.30 en 18.30 uur leesdienst; Rotterdam-Alexanderpolder 15.30 uur ds. W. Harinck; Scherpenisse 9.30 (H.A.) en 18.30 uur ds. Gunst; Scherpenzeel 10.00 (H.A.) en 18.30 uur ds. Verschuure; Scheveningen 10.00 en 16.00 uur stud. Van Rijswijk; Sint Annaland 14.30 uur

ds. De Jongste; Sint Philipsland 14.30 uur ds. Van Manen; Sliedrecht (Middeldiepstraat 31) 12.00 en 19.00 uur leesdienst; Soest 9.30 uur ds. Kleppe en 19.00 uur ds. L. Blok; Spijkenisse 18.30 uur stud. Labe; Stad aan 't Haringvliet 10.00 en 15.30 uur stud. IJsselstein; Stolwijk 10.00 en 19.00 uur ds. De Waard; Terneuzen 15.00 uur ds. Van Gelder; Terwolde-De Vecht 14.30 uur ds. De Wit; Tholen 10.00 en 18.30 uur ds. De Jongste en 14.30 uur leesdienst; Tricht-Geldermaalsen 10.00 (H.A.) en 18.30 uur ds. Verweij; Uddel 10.00 en 18.30 uur ds. Mouw; Urk 10.00 en 17.00 uur leesdienst; Veenendaal 9.30 en 16.30 uur ds. Van Belzen; Vlaardingen 10.00 en 16.00 uur stud. Labe; Vlissingen 9.30 uur ds. Vreugdenhil en 16.00 uur leesdienst; Waarde 9.30 en 18.00 uur ds. Golverdingen en 14.00 uur leesdienst; Waardenburg 10.00 en 18.30 uur ds. Mondria; Wageningen 10.00 en 18.30 uur ds. F. Mulder; Werkendam 10.00 (H.A.) en 18.00 uur ds. M. Karens; Westkapelle 9.30 ds. Tanis en 18.30 uur ds. De Heer; Woerden 10.00 en 18.30 uur ds. W. Harinck; Wolphaartsdijk 14.00 uur ds. Hakvoort; Yerseke 9.30 en 18.00 uur ds. Van Krimpen en 14.00 uur leesdienst; Zeist 10.00 en 18.30 uur ds. Van Eckveld; Zoetermeer 15.30 uur (H.D.) ds. A.B. van der Heiden; Zwijndrecht 9.30 en 16.30 uur ds. Veenendaal; Zwolle 9.30 en 19.00 uur ds. Vogelaar.

■ DINSDAG 17 JUNI 2008

Berkenwoude 19.30 uur ds. Van Eckveld; Brakel 19.30 uur ds. Pater; Drachten 19.30 uur ds. Vogelaar; Goudswaard 19.30 uur ds. Baan; Hardinxveld-Giessendam 19.30 uur ds. Hogchem (voor de zending); Hoogeveen 19.30 uur ds. Van Dieren; Marknesse 19.30 uur ds. F. Mulder; Ooltgensplaat 19.30 uur (H.D.) ds. Van Manen; Oosterland 19.30 uur ds. Hoogerland; Oudemirdum 19.30 uur ds. Tuinier; Rilland-Bath 19.30 uur ds. Hakvoort; Terneuzen 19.30 uur ds. Vermeij; Terwolde-De Vecht 19.30 uur ds. Bakker.

■ WOENSDAG 18 JUNI 2008

Amsterdam-Noord 19.30 uur ds. Driessen; Delft 19.30 uur ds. Verweij; Elspeet 19.30 uur ds. Van Dieren; Emmeloord 19.30 uur ds. Van Belzen; Ermelo 19.30 uur ds. Veenendaal; Gravenpolder 19.30 uur ds. Brugge (voor de zending); Hardinxveld-Giessendam 15.00 uur (huw. bev.) ds. W.J. Karels; Hellevoetsluis 19.30 uur ds. Vermeij; Hoofddorp 19.30 uur ds. Kleppe; Hoogvliet 19.45 uur ds. De Jongste; Katwijk aan Zee 19.45 uur ds. Schot; Leerdam 19.30 uur ds. Schipper; Mijdrecht 19.30 uur ds. Mondria; Nijkerk 19.30 uur ds. Tanis; Opperdoes 19.30 uur ds. Joosse; Rhenen 19.30 uur ds. Beens; Rotterdam-Centrum 19.30 uur ds.

De Wit; Rotterdam-IJsselmonde 19.30 uur ds. De Heer; Scherpenisse 19.30 uur ds. Tui-
nier; Sint Annaland 19.30 uur ds. Van Gel-
der; Soest 19.30 uur ds. Terlouw; Sprang-
Capelle 19.30 uur ds. P. Mulder; Uddel
13.30 uur (huw.bev.) ds. Mouw; Wagenin-
gen 19.30 uur ds. Pater; Westzaan 19.30
uur ds. W. Harinck; Zaandam 19.30 uur ds.
Van Manen.

■ DONDERDAG 19 JUNI 2008

Aalburg 19.30 uur stud. Labe; Apeldoorn
19.30 uur ds. Visscher; Boskoop 19.30 uur
ds. Silfhout; Capelle a/d IJssel-West 19.45
uur ds. Mondria; Genemuiden 19.30 uur
ds. Neele; 's-Gravenzande 19.45 uur ds. L.
Blok; Kapelle-Biezeling 19.45 uur ds.
Baan; Kootwijkerbroek 13.30 uur
(huw.bev.) ds. Beens; Naaldwijk 19.45 uur
ds. Hakvoort; Oosterend-Textel 19.00 uur
ds. Van Eckeveld; Ouddorp 19.30 uur ds. B.
van der Heiden; Tricht-Geldermalsen 19.30
uur ds. Melis; Yerseke 19.30 uur ds. Van
Boven.

CHRISTELIJKE BEGRAFENISONDERNEMING
G. WEGENAAR
Buurtlaan West 26 tel. 0318-526641
3905 JR Veenendaal www.wegenaar.nl

■ VRIJDAG 20 JUNI 2008

Krabbendijke 13.30 uur (huw.bev.) ds.
Hoogerland; Middelburg-Centrum 14.15
uur (huw.bev.) ds. De Heer.

EVANGELISATIESAMENKOMSTEN

■ ZONDAG 15 JUNI 2008

Alkmaar (*t Wuiiver 2-a) 10.00 en 16.30 uur
ev. G. Baan; Amsterdam (Looiersgracht 70)

10.30 en 17.00 uur ev. J. Krijgsman; Emmen
(Prinsesselaan 6-l) 9.30 en 15.30 uur ev. C.
van Drunen; Leeuwarden (Achter de
Hoven 2-c) 9.30 en 16.00 uur ev. S. de Vis-
ser; Merksem (Oude Bareellei 64) 10.00 en
17.00 uur ev. A. van Setten; Tilburg (Offen-
bachstraat 105) 10.00 en 18.30 uur ev. H.J.
van den Boogaart.

ADVERTENTIES

BOEKHANDEL / ANTIQUARIAAT DE ROO

Van Meelstraat 12 • ZWIJNDRECHT • tel. 078 - 612 40 81

Voor al uw NIEUWE en TWEEDEHANDS: THEOLOGISCHE BOEKEN
KINDERBOEKEN
LEESBOEKEN

Tevens Inkoop en Taxatie Gebruikte Boeken
www.derooboeken.nl

maandag gesloten

VAKANTIE-ACTIE 2008

**BIJ DE
KOFFIE...**

Tijdens de vakantieperiode wordt wel eens vaker buiten de deur een extra kopje koffie gedronken. Het mag wat kosten ook. Tijdens de koffie komen soms allerlei verhalen los, of gaan gedachten de vrije loop. Wilt u wat extra kopjes koffie geven voor de thuisblijvers? Onze evangelisten met hun vrijwilligers ontvangen veel mensen in de inloophuizen. Een kopje koffie breekt vaak het ijs. Bij de koffie komen soms de levensverhalen los. Triest verleden, beschadigd vertrouwen, hopeloze toekomst.

Dan is er ruimte voor de Bijbelse boodschap. Steunt u dit werk ook met een gift?

JA, ik heb daar wel iets voor over!

Hartelijk dank!

- Wilt u het direct overmaken? Dat kan via
- 10 euro
 - 15 euro
 - 25 euro
 - 50 euro
 - 100 euro
 - euro
- bank 3624.26.457 of giro 628912 o.v.v. Vakantiegift 2008.

Naam: dhr./mevr.

KRUIS UW KEUZE AAN.

Adres:

Pcode: Plaats:

Bank-/Girorekening:

Handtekening:

Ik ga akkoord met de voorwaarde dat het aangekruiste bedrag eenmalig van mijn rekening wordt afgeschreven. Ik behoud het recht om het afgeschreven bedrag binnen 30 dagen terug te vorderen via de bank.

DEPUTAATSCHAP EVANGELISATIE
GEREFORMEERDE GEMEENTEN

Knip de advertentie uit en stuur in een envelop zonder postzegel naar:
Deputaatschap Evangelisatie, Antwoordnummer 2499, 3440 WB Woerden.

Zorg dichtbij

Actief in uw regio!

Waar u ook woont, Agathos brengt zorg dichtbij:

- Huishoudelijke verzorging
- Persoonlijke verzorging
- Verpleging
- Psychosociale zorg

Bel de Zorglijn (010) 264 07 77 en u krijgt uw rayoncoördinator aan de lijn. Agathos stelt zelf indicaties voor veel zorgvragen. Kunnen we geen indicatie stellen? Dan begeleiden we u bij de CZ-aanvraag. U ziet, ook indicatiestelling is onze zorg!

Agathos

THUISZORG

T 010 264 07 77 | www.agathos-thuiszorg.nl

Zorg met een eigen kleur

Andante is dealer van
JOHANNUS - CONTENT - EMINENT

ORGELCENTRUM ANDANTE

In onze beide winkels is een ruim assortiment aan bladmuziek in zowel notenschrift als klavarscribo te vinden.

A. van Ostadelaan 35, VEENENDAAL | Oranjestraat 6, RIJSSEN
Tel: 0318 - 505063, Fax: 0318 - 505851 | Tel: 0548-515866, info@andanteorgels.nl

u vindt ons ook op www.andanteorgels.nl

DE SPECIALIST IN HUISKAMER- EN KERKORGELS

't Boekenhoekje

Het adres voor verantwoorde lectuur

Leesboeken	Theologische werken	Cadeau-artikelen
Kinderboeken	Verklaringen van	CD's
Bijbels	Bijbel, Catechismus e.a.	Muziekcassettes
(Statenvertaling)	Levensbeschrijvingen	Bladmuziek
Psalmboeken	Diverse wenskaarten	

Kom gerust eens snuffelen in onze gezellige winkel!

Openingstijden: dinsdag t/m vrijdag van 9.00 u. tot 16.00 u. zaterdag van 9.00 u. tot 13.00 u.
Goudenregenstraat 24 - 2906 CM Capelle a/d IJssel - tel. (010) 442 22 12 - privé (010) 451 28 82

- ROEMEENSE PANFLUITEN
- DIVERSE BLOKFLUITEN
- MUZIEKSTANDAARDS
- DWARSFLUITEN

R. MULDER - STAPHORST
06 12 610 628 B.G.G. 0522 253944

Begrafenisverzorging "Honestum"

0180 - 628908 (dag en nacht)
L. Mellette-Verzyer en D.D.E. Mellette
Voor Rotterdam - Barendrecht - Ridderkerk
H.t.Ambacht - Zwijndrecht - Dordrecht e.o.

Waardige en stijlvolle verzorging

van begrafenissen met aandacht voor persoonlijke wensen. In alle rust, vertrouwelijk en met bescheidenheid.

- opbaren met kistkoeling bij u thuis of in een voor u bekende aula
- dag en nacht bereikbaar en overal te ontbieden
- wij verzorgen alleen begrafenissen
- laatste verzorging van de overledene door een gediplomeerd verpleegster

Begrafenisverzoorgers:
• H.de Jongh • P.H. van der Leer • E. Treur

Begrafenisonderneming de Jongh

Hardinxveld-Giessendam:
Reepijzer 5, Tel. (0184) 61 11 54
Waardenburg:
Kerkstraat 15a, Tel. (0418) 65 20 39
Zeist:
Kroostweg 22, Tel. (030) 69 95 330

Voor een zorgzame begeleiding

KOSTER

Begrafenisonderneming

Borneveld, Scherpenzeel e.o.
A. Koster
Telefoon: 033 277 0555

Kantoor: Stationsweg 411
3925 CD Scherpenzeel
Centraal nummer (24 uur):
033 277 0555

ZEELAND ZINGT VOOR ISRAËL

IN-DE-TER-HOOGE KERK (GER. GEM.) TE MIDDELBURG

D.V. zaterdag 21 juni 2008
aanvang: 19.30 uur
opening: ds. C.J. Meeuse
toegang vrij

GROOT SAMENGESTELD ZEEUWS KOOR, bestaande uit Chr. Jongerenkoor Matthanja uit Goes, Mannenkoor Elim uit 's-Gravenpolder en Chr. Gemengd Eilandenkoor uit Zierikzee o.l.v. dirigent Jan van Zweden en Peter Wildeman en organist Joost van Belzen.
Mm.v.: Duo Friends (viool en panfluit)

Het GROOT SAMENGESTELD KOOR sluit met deze avond de serie van 4 zangavonden af waarin zij zongen voor een goed doel. De opbrengst uit de collectes komt geheel ten goede aan Evangelieverkondiging en diaconale projecten onder Joden in Israël en Oost Europa.

Geerts
herenkleding

Ambtskleding
Kostuums: 2- en 3-delig zwart - grijs - e.a.
Trouwkostuums - Jacquets - Pantalons
Streppantaloons - Overhemden
Stropdassen - Sokken - Overjassen
Hoeden - Schoenen

Winkel: Dorpsstraat 229, Scherpenzeel
Telefoon 033-2778899 b.g.g: 06-30189592

OPENINGSTIJDEN: MA. GESLOTEN,
DI T/M DO 9-18 UUR,
VR 9-21 UUR EN ZA 9-17 UUR.
OP AFSpraak MOGELIJK

T.H. op de **Veluwe**, onze gezell.
vak.won. Nabij de pr. bossen.
Mooie wandel-, fietsp. C.V., wasm.,
magn. en fietsen aanw., t/m 6 pers.
Veel speelmog. Ook voor 1 of 2
echtp. 40% korting. Nog vrij wk. 24
t/m 29 en na wk. 39. Tel. 0318-
456216 of 06-23453183.

Het leven van Mozes

Ten behoeve van de kerkbouw van de Geref. Gemeente te Dirksland is zojuist een derde prekenbundel verschenen van de hand van ds. A.M. den Boer met als titel 'Het leven van Mozes'. In een elftal preken wordt de lezer bepaald bij de trouw des Heeren jegens een murmurend en opstandig volk.

Vanaf de Schelzee gaat het via Mara naar Elim. In de woestijn Sin ontvangt het volk brood uit de hemel. Te Rafidim krijgt het water uit de steenrots en behaalt het de overwinning op Amalek.

Met een voorwoord van ds. J. Schipper

Zend mij per omgaande:

.....ex. **Het leven van Mozes** - deel 3 à 15,50
(excl. verzendkosten 3,50)

Naam:

Adres:

Postcode:

Woonplaats:

Tel. nr.

Deze bon in een gefrankeerde envelop, sturen naar:
dhr. J. Kaslander, Molenzicht 106, 3247 AV Dirksland

Tel. bestellen kan ook, graag na 18.00 uur.
0187 - 60 30 12

K0832

Ten bate van het evangelisatiewerk in Amsterdam, bieden wij u een rondleiding door onze hoofdstad aan o.l.v. Amsterdammer dhr. J.C. Hotting.

Tevens bezoekt u onze evangelisatiepost 'Bij Simon de Looier' waar u, onder het genot van een kop koffie, e.e.a. over het evangelisatiewerk verteld zal worden.

Voor slechts €10,- p.p. (max. €50,- per gezin) heeft u zo een interessant dagje Amsterdam.
Tot ziens!

Dagje Amsterdam?
DV zat. 21 juni en 5 juli
t.b.v. evangelisatiewerk Amsterdam

•Reserveren:
Via 078-681 9811 (dhr. J.C. Hotting).
Verzamelen bij Centr. Station a/d kant van 'Het IJ'
om 9.30 uur op zaterdag 21 juni of 5 juli.

DEPUTAATSCHAP EVANGELISATIE
GEREFORMEERDE GEMEENTEN

Van BOEKHANDEL & UITGEVERIJ
Horssen bv

Dorpsstraat 100 - 3881 BE PUTTEN
Tel. 0341 36 22 77 - info@van-horssen.com
www.van-horssen.com

Het juiste adres voor:
Bijbels, Theologische boeken, Leesboeken
voor jong en oud, Voordeelboeken,
Tweedehands, CD's en bladmuziek.

Te huur **zomerhuisje** voor 1 pers.
0548-541620 Rijssen Ov.

Voor een paar dagen of langer gezelligheid en sfeer, **Pension „De Peel“**, gelegen in de mooie Betuwe, waar het gewoon goed is. Familie Knuijvers, Boveneindsestraat 14, 4041 EJ Kesteren. Tel. 0488-481687. Bgg. 0488-482025. Internet: www.knuijvers.nl

Te huur ruime **vakantiewoning**.
Dicht bij Norwich,
in Zuid Ontario Canada.
Inlichtingen 001.519.688.0947.
Hollands sprekend.

Reis Beijing-China (5 dgn)

Wilt u iets bijzonders zien, beleven en meemaken o.l.v. een ervaren reisleader/China-zakenreiziger?

Op verzoek en n.a.v. de enthousiaste reacties vanwege het succes van de 2 vorige reizen in 2006 en 2007 voor de 3de keer aangeboden; bijzondere Beijing-stedentrip! Vertrek D.V. ma. 22 sept. 2008, terug op vrijdag diezelfde week. Met o.a. kerkleden van de gem. Leerdam, wie gaat er mee? Jong & oud, nog enkele plaatsen!

U bezoekt alle hoogtepunten van Beijing (*de Chinese Muur, de Verboden Stad, Plein van de Hemelse Vrede, het Zomerpaleis, Hemeltempel, de Hutongs en enkele andere excursies*) waar u ruim de tijd voor heeft. Beleef de bruisende economische bloei van China!

Aanbieding: € 998,- alle kosten inbegrepen! (excl. tax) met verblijf in een uitstekend hotel en volledig excursie-pakket.

Voor info; stuur e-mail naar: Lvandeweerd@yahoo.com
Tel. 0345 - 613 917 of 06-18 16 80 92

begrafenisverzorging T. den Hollander

Begravenissen in Vlaardingen, Rotterdam, Gouda, den Haag en omstreken.

Opbaarmogelijkheden in een door u gewenst uitvaartcentrum of thuis met koeling.

Geen crematies.

Dag en nacht bereikbaar.

Mozartlaan 13
3131 ES Vlaardingen
Tel. 010 - 4600509

Toch nog op **vakantie** in Zeeland?

Te huur aan de rand van **AAGTEKERKE**, vrijstaande woning van alle gemakken voorzien. Prachtige omgeving en dichtbij het strand. Vrij week 28, en eventueel ook nog vóór week 26 en na week 36. Voor informatie kunt u bellen met 06-15968874

Te huur: gemeubileerde woning voor bijv klein gezin of student(en)
Periode 1 sept - 1 maart
(tot juni ook bespreekbaar)
In Middelburg, nabij station, winkels en A58
Tel. 06-38438165

Vakantie op Texel

De Verrassing.nl

Veertien accommodaties, waaronder acht bungalows en vijf nieuwe chalets.

De Noordel

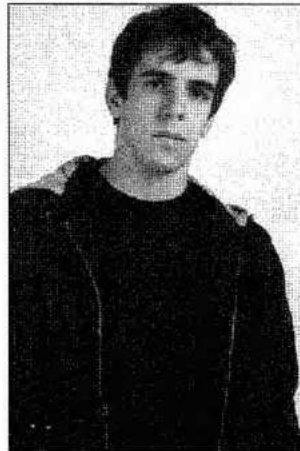
Park achter De Verrassing. Vijf luxe bungalows met veel privacy.

De Noorderhoeve.nl

Twee vakantiewoningen voor zorgvakanties. Ook uitermate geschikt voor minder validen.

Boeken? Bel 0222 31 89 06

"Het was erger dan ik dacht."

"Ik dacht voorheen ook dat het allemaal wel meeviel met de noodzaak van evangelisatiewerk. Als je opgroeit in een kerks dorp dan zie je de contrasten ook niet zo heel erg. Nu ik in de randstad studeer, zie ik wel andere dingen om mij heen. Het heeft mij meer aan het denken gezet. Ik heb bijvoorbeeld nu standaard een paar evangelisatiefolders bij me. Binnenkort is er ook een gemeentevond over evangelisatie. Wel goed, denk ik."

Bel onze voorlichter dhr. C.W. van Haften voor een presentatie (overdag of 's avonds) over het evangelisatiewerk. Tel. 0341-253588.

Te huur: onze **woning** in **Middelburg** wk. 28, 30, 31
tel. 06-36358490/06-30079160

Gevraagd: Zelfstandige woonruimte omgeving Bommelerwaard, voor jonge vrouw 24 jaar.
tel. 06-11 47 30 12.

DEEL 3 Historische verhalenserie DEEL 3

De Milde Hand

R. Hoogerwerf-Holleman

De Tweede Wereldoorlog in de Ablasserwaard

Wanneer op 10 mei 1940 toch nog onverwacht de oorlog met Duitsland uitbreekt en Rotterdam gebombardeerd wordt, breekt er voor molenaar Maarten een moeilijke tijd aan. Hij ontfermt zich over Geerte Bosman door haar in huis te nemen. Deze vrouw had de boodschap gekregen: 'Zie, de Rechter staat voor de deur'. De molen dient als onderduikadres voor joden en verzetsstrijders. En in de hongervinter van 1944 /'45 reikt ze mild uit aan hongerigen.

Op 5 mei 1945 komt de bevrijding. Het wordt een groot feest. Voor Geerte komt er ook de bevrijding, maar heel anders dan velen die gevierd hebben.

Bevat veel historische gegevens over de Tweede Wereldoorlog. Veel foto's en bijzondere gebeurtenissen over de Ablasserwaard maken het boek zeer waardevol.

Bijzonder geschikt als jeugdboek, maar ook ouderen zullen dit verhaal graag lezen.

Doelgroep: 10 jaar en ouder.

Verschijnt DV begin juli.

VOORDEELPRIJS
VAN 13,95 VOOR
9.95

Andere delen uit de serie historische verhalen:

- **In dienst van de Koning** (nu al 3e druk)

Uit het leven van ds. GH Kersten, A. Vogelaar-van Amerstoort **13,95**

- **Het Hoge Huis van Sion** (nu al 2e druk)

De watersnood in Schouwen-Duiveland, R. Hoogerwerf-Holleman **12,95**

uitgeverij en boekhandel
'de Ramshoorn'

Lange Vorststr. 21 Goes (0113) 221909
info@ramshoorn.nl

Bestelbon

Ik bestel hierbij:

... ex. **De Milde Hand** à 9,95

... ex. **Het Hoge Huis van Sion** à 12,95

... ex. **In dienst van de Koning** à 13,95

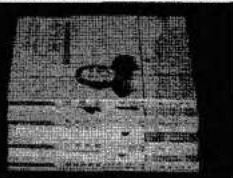
Naam
Adres
Postcode
Woonplaats
Telefoonnr.

U kunt deze bon, in een envelop zonder postzegel, zenden aan: De Ramshoorn, Antwoordnummer 860, 4460 WB Goes

De velden zijn wit om te oogsten...

De lectuur is kostbaar maar er is aanhoudend vraag naar! Steun daarom het (ondergronds) drukken van reformatorische lectuur in China!

stort uw gift op **3473.76.029** ten name van Hudson Taylor/SBHC

HUDSON TAYLOR

Stichting Bijbelse Hulpverlening China

voor info of voorlichting bel 06 200 13 173

BAKKEVEEN-AMELAND

Lastm.-juni v.a. € 135,- stacars,
hoofdseizoen v.a. € 200,- p.w.
Tel. 0512-516096.

Zie: www.vdsluisvakanties.nl

Nieuw: Ermelo op de Veluwe

Luxe ruime vakantie bungalow.
Type: Cottage. Midden in de
natuur, met veel fiets- en wandel
mogelijkheden, op korte afstand
van het dorp. Geschikt voor max.
4 pers. plus evt. baby. Voorzien
van alle comfort. Bel voor meer
info: 0570-513944.

BEGRAFENISVERZORGING KINA

010 - 458 31 12
Rotterdam, Drechtstreek, Krimpenerwaard, Gouda
D.W. Schipper 010-4506626 J. Kooijman 0182-583932
Capelle aan den IJssel Gouda

HARKES *Persoonlijke zorg voor uw begrafenis*
Begravenissen

Telefoon (0172) 21 21 22
Dokter Hamburgerlaan 59 - 2771 JR Boskoop
Wij verzorgen alleen begravenissen - Dag en nacht bereikbaar

Rijssen - Zomerhuisje, 2-4 pers.,
v.a.g.v. Tel. 0548-514108.

SVF Bergambacht
Tel.: 0182-35.15.57
Fax: 0842-20.54.23
bergambacht@svf.nl
www.svf.nl

Schuldhelpverlening/budgetbeheer

SVF Bergambacht ondersteunt diaconieën bij (problematische) schulden en budgetbeheer.

SVF Bergambacht, tel: 0182-351557 of
bergambacht@svf.nl www.svf.nl
Vraag vrijblijvend advies aan.

52^e Zendingsdag ZGG

Zonder Mij kunt gij niets doen

Zaterdag 21 juni 2008

Veemarkthallen, Utrecht, 10.15 - 15.30 uur

Morgenprogramma (10.15 uur)

Opening en meditatie
De ware Wijnstok en de ranken door ds. G.J.N. Moens
De zendingsopdracht van onze gemeenten door P. Eikelboom
Namens Ons door C. Janse
In gesprek met verlofgangers uit China
Sluiting morgenprogramma
Zonder Mij kunt gij niets doen door ds. L. Terlouw

Middagprogramma (14.00 uur)

Opening door A. Hak
Werken in China door mw. L. Wilbrink
Verhaal voor kinderen (6-12 jr) door mw. G. Fahner-Vos
Sluiting middagprogramma
Als ik zwak ben, dan ben ik machtig door ds. G.J. van Aalst

MIDDAGPAUZE

- Drie workshops voor jongeren en volwassenen
- Knutselworkshop voor kinderen van 6 t/m 12 jaar

Doventolk aanwezig • Meer info: www.zgg.nl
Crèche aanwezig voor baby's en kinderen t/m 6 jaar

ZENDINGSAANBIEDINGEN
(Verrijgbaar bij de ZGG-stand)

Vertel-dubbel CD 10.00
IN DE VIJVE 7.50
Na Zendingsdag 12.90

+ ZGG 12.50

3.50 + 7.50

7.50 + 28.90

32.50

9.90 + 7.50

14.50

Van de zendingsboeken is 40% van de opbrengst voor ZGG

Postbus 232 - 3440 AE Woerden - Tel. 0348-489950 - Giro 397607